

L Ø S T O G F A S T

I NORDEUROPA

EN SAMLERGRUPPE I HAMBURG - OG EN DANSK GEOLOGISK FORENING

Det øverste af Norge-Sverige-Finland og Østersøbunden blev under istiderne fjernet af gletscherne. De kom til at slæbe vældige masser af klippestykker, grus, sand og ler med sig. Resultatet blev tykke dyner af istidsjordlag langs kanten af nedisningsområdet.

Blandt dynelandene er Danmark og Nordtyskland.

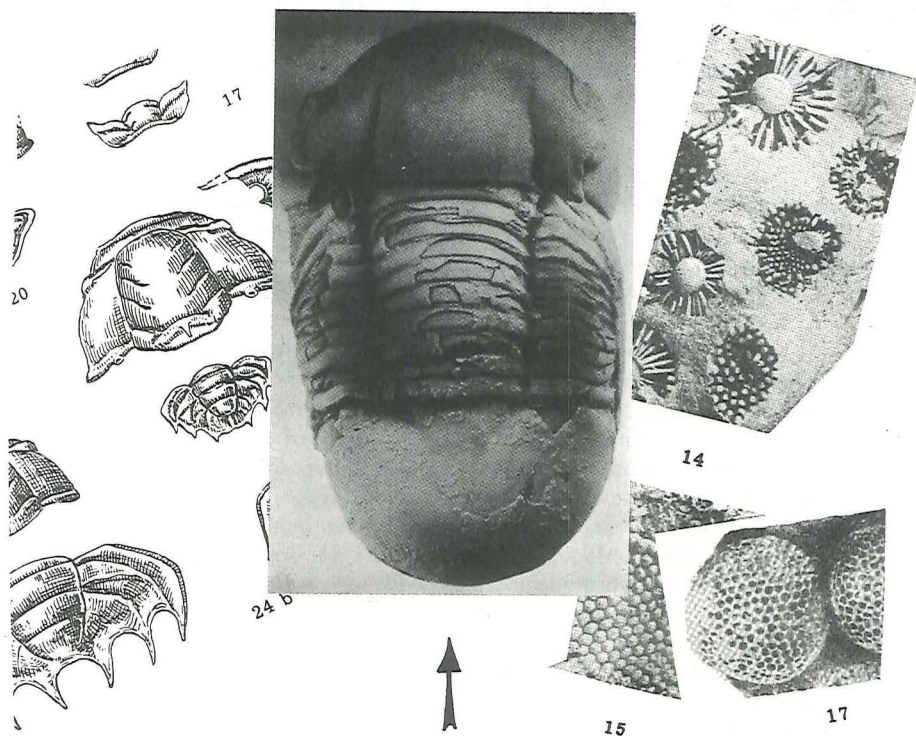
Kender man til før-istids-lagene og grundfjeldet i de nordiske lande og Østersøens store dalføre kan man ofte ret sikkert sige, hvorfra stenene i de løse istidsjordlag er kommet. I Danmark har man af flere grunde mest interesseret sig for udbredelsen af nogle få typer af løse sten af porfyrlava med hjemstederne passende spredt indenfor det nordiske område. Knap så udpræget har man interesseret sig for de andre typer af løse sten i vore istidsjordlag. Med hensyn til at samle på forsteninger, plejer danskerne at samle i faststående stenlag, mens løsblokkene får lov at ligge.

Anderledes i Nordtyskland. Dernede er amatørgeologer næsten udelukkende henvist til at samle forsteninger eller mineraler fra løse sten. Emnet gletscherførte sten - eller Geschiebe - er derfor i de sidste hundrede år blevet rendyrket i usædvanlig grad. Det har vist sig, hvad der ikke overrasker, at disse sten udgør et godt og særdeles varieret materiale for enhver interesseret.

Vi ser på et nyt udslag af denne interesse. Nogle medlemmer af den naturvidenskabelige forening i Hamburg dannede i 1966 en "lovløs" samlergruppe, som specielt ville arbejde med de løse sten. Samtidig begyndte man at udgive et tidsskrift om emnet. Gruppen holder møder i det lokale faglige institut, og en del af de over halvhundrede medlemmer har været på geologiske udflugter til deres stens hjemsteder rundt om i Skandinavien.

Samlergruppens medlemmer er selvfølgelig især tyskere, men allerede i den første medlemsfortegnelse kan man finde en dansker. Det er hovedsagelig amatører. Interesserne spænder fra specielle forstenningsgrupper som forstenede trilobiter til alle stenarter fra en bestemt tidsalder eller til mineralerne fra det skandinaviske højfjeld i det hele taget eller alle løsblokketyper fundet ved den nordtyske by, hvor samleren bor.

Tidsskriftet har sorthvide billeder og artikler, som (naturligvis på tysk) søger at give indtryk af forsteninger, stenarter, grusgrave og andre findesteder samt om stenenes hjemsteder i det nordiske område. En vigtig ting er nogle offset-optryk af vigtige og forlængst udsolgte bøger, som også kan have interesse i Danmark. Der er efterlysninger af studiemateriale og tilbud om salg eller byttehandel.

Navnlig forsteneringer indtager en stor plads i billedmaterialet, som kan være til vejledning ved ens egne bestemmelsesforsøg. Her gengiver vi med svag formindskelse nogle af tidsskriftets billeder - trilobiter og kalkalger fra den ældre del af Jordens oldtid.

Det tyske tidsskrift: Der Geschiebesammler, 24 DM pr. årgang (4 hefter).
 Forlag: Verlag und Offsetdruckerei Dr. Joh. Knauel, D-211 Buchholz-
 Hamburg, Tyskland, Postfach 204.
 Redaktør og leder af samlergruppen: Herr. Kurt W. Eichbaum, D-2 Ham-
 burg 65 (Poppenbüttel), Weidende 23, Tyskland.

I efteråret 1967 var der en mini-kongres i Glücksburg ved Flens-
 borg fjord. En stor del af gruppens medlemmer mødtes, og nogle faggeo-
 loger havde stillet sig til rådighed. Flere danske amatører deltog, og en
 af dem, hr. kedelpasser Poul Sørensen (Gårdstedet 25", 2500 København
 Valby) har ladet VARV plukke i sin mødeberetning:

En weekend sent i oktober afholdtes i ungdomsherberget "Schwennauhof" i Glücksburg en sammenkomst for amatørgeologer fra Slesvig-Holsten og Danmark. Den var arrangeret af "Sammlergruppe für Geschiebekunde". Som abonnent på tidsskriftet Der Geschiebesammler fik jeg indbydelse til at deltage i sammenkomsten, og jeg er glad for, at jeg bestemte mig til at tage derned, for det blev en interessant og lærerig oplevelse. Vi var 39 deltagere, deraf 3 fra Danmark, og desuden var der om lørdagen en del gæster.

Deltagerne medbragte hver nogle af deres fund eller ting, som de ønskede at få bestemt, og derudover fossiler og mineraler, som de ville bruge som byttegenstande.

Der var god plads i "Schwennauhof"s store sal, så de udstillede sager kunne præsenteres bedst muligt. Foruden udvalgene fra de private samlinger var der righoldige kollektioner fra tre mineralhandlere, og deres priser forekom mig at være rimelige. Geologisk litteratur var der et stort udvalg af, såvel tyske som svenske og danske publikationer, inklusive VARV.

Lørdag formiddag var der lejlighed til at anskaffe sig mineraler fra de udstillede kollektioner, og da der var så mange smukke ting at vælge imellem, til priser fra 1 DM og opefter, var det svært at afgøre, hvad man nu skulle berige sin samling med.

Om eftermiddagen kom byens borgmester for at se de udstillede samlinger og for at byde os velkommen til Glücksburg. Programmet for den første dags eftermiddag og aften så iøvrigt sådan ud: Bestemmelse af fund og bytning - Besigtigelse af de udstillede fund - Anmeldelse af den nye litteratur - Foredrag om en rejse til Sverige og Danmark - Foredrag om nogle kambriske trilobiter - Foredrag om en geologisk ekskursion til Skåne. Foredragene blev illustreret med farvelysbilleder, og der var fremlagt samlinger af forsteninger og andre ting i forbindelse med dem.

Søndag formiddag var vi inviteret til at se den naturhistoriske samling på Flensborg hjemstavnsmuseum. Det er kun nogle få år gammelt og er yderst velindrettet og meget smukt anlagt. Sidste punkt på programmet var en lille udflugt til en grusgrav i Flensborgs sydlige udkant, hvor en af deltagerne var så heldig at finde et stykke af en hvalknogle.

Efter forskellige udtalelser lod det til, at den tyske sammenkomst skulle gentages i 1968, omend måske ikke samme sted. Det skulle være muligt at opnå en indbydelse ved at skrive til samlergruppens leder.

Jeg ville ønske, at vi kunne arrangere en lignende sammenkomst herhjemme, og det skulle vel også kunne lade sig gøre, hvis der er nogen, der har tid og energi nok til at påtage sig besværet med arrangementet.

De omtalte nordtyske samlere har taget et emne op, som er meget broget og har geologiske perspektiver i snart sagt alle retninger.

Her i landet har vi det samme emne lige for næsen - mange amatører dyrker det allerede og har store samlinger, og flere kommer sikkert - vi tænker på den øgede fritid. De skulle kunne få ganske lignende fordele af en dansk organisation som tyskerne har af deres. Der tænkes her på Dansk Geologisk Forening og dens klubber, hvor amatører og faggeologer mødes i flæng - titler bruges overhovedet ikke - og hvor geologiske udflugter og foredrag i både København og Århus står på programmet. Mere om denne forening nedenfor.

Et så tiltalende amatør-samlers-møde som det, hr. Poul Sørensen beskrev og nu efterlyser for Danmarks vedkommende, er endnu ikke forsøgt for Dansk Geologisk Forenings medlemmer. Indtil et sådant møde afholdes på en eller anden måde her i Danmark, kan landets privatsamlere jo i det mindste prøve at kontakte hinanden - adressegængende med byttelyst er velkomne til at sende et brevkort derom til VARV. Så kan vi, når der er gået en passende tid, sende en liste ud til de interesserede, så de har lettere ved at komme igang.

Faggeologer her i landet har ikke private samlinger, og de har desværre sjældent tid til at tage sig af andres. Privatsamleren kan dog heldigvis komme langt i bestemmelsesarbejdet ved egen ogigestilledes indsats. Vanskelige spørgsmål kan måske klares under besøg i et af de offentlige geologiske museer eller instituter, se Varv, 1965, 1.

DANSK GEOLOGISK FORENING (stiftet i 1893)

Kontingent 35 kr pr. år, for hvilket beløb man bl.a. får "Meddelelser fra Dansk Geologisk Forening", der bringer geologiske tur-beskrivelser men især rent faglige artikler og afhandlinger. Oplysninger hos sekretæren, Øster Voldgade 5-7, 1350 København K.

Vi finder det af største betydning, at medlemsskab af D.G.F. automatisk giver adgang til foredrags- og demonstrationsmøderne i de hyggelige "lovløse" klubber, der er bygget op omkring hver sin gren af faget.